

Aanvullend onderzoek functionaliteit Roeken

Pelgrimsche Hoeve, Nuland

COLOFON

Aanvullend onderzoek functionaliteit Roeken

Pelgrimsche hoeve, Nuland

OPDRACHTNEMER	<i>idverde</i> Advies Willemsplein 2-4 5211 AK 's-Hertogenbosch T 073 205 11 00 E advies@idverde.nl
OPGESTELD DOOR	Matthias Koster (Adviseur Ecologie)
VRIJGEGEVEN DOOR	Jeffrey Raijmakers (Adviseur Ecologie)
OPDRACHTGEVER	Gemeente 's-Hertogenbosch Postbus 12345 5200 GZ 's-Hertogenbosch
PROJECTNUMMER KENMERK	722210181 Aanvullend onderzoek functionaliteit Roeken Pelgrimsche Hoeve, Nuland
STATUS	Definitief
VERSIE	1.1
DATUM	21 juni 2020

Idverde advies bv is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van *idverde* Advies bv. De opdrachtgever vrijwaart *idverde* Advies bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. *Idverde* Advies bv is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij goed op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij daarnaast onze onderzoekskwaliteit. Omdat ecologisch (veld)onderzoek een momentopname is, kan aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. *Idverde* Advies bv is niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Copyright 2021 *idverde*. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van *idverde*. *idverde* is niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan bij gebruik van gegevens uit dit rapport.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
1. INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Beschrijving van het plangebied en voorgenomen ontwikkeling	4
2. WERKWIJZE	6
2.1 Doel	6
2.2 Werkwijze roekenonderzoek	6
3. ONDERZOEKSRESULTATEN	8
3.1 Samenvatting QuickScan flora en fauna	8
3.2 Bevindingen Roekenonderzoek	8
4. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	11
4.1 Vogelrichtlijnsoorten (Artikel 3.1)	11
5. CONCLUSIE	12
6. LITERATUURLIJST	13
7. BIJLAGEN	14
7.1.1 Bijlage 1: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek (19 april)	14
7.1.2 Bijlage 2: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek (28 april)	15
7.1.3 Bijlage 3: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek (11 juni)	16
7.1.4 Bijlage 4: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek	17
7.1.5 Bijlage 5: Kaarten met aangetroffen nesten roek	18

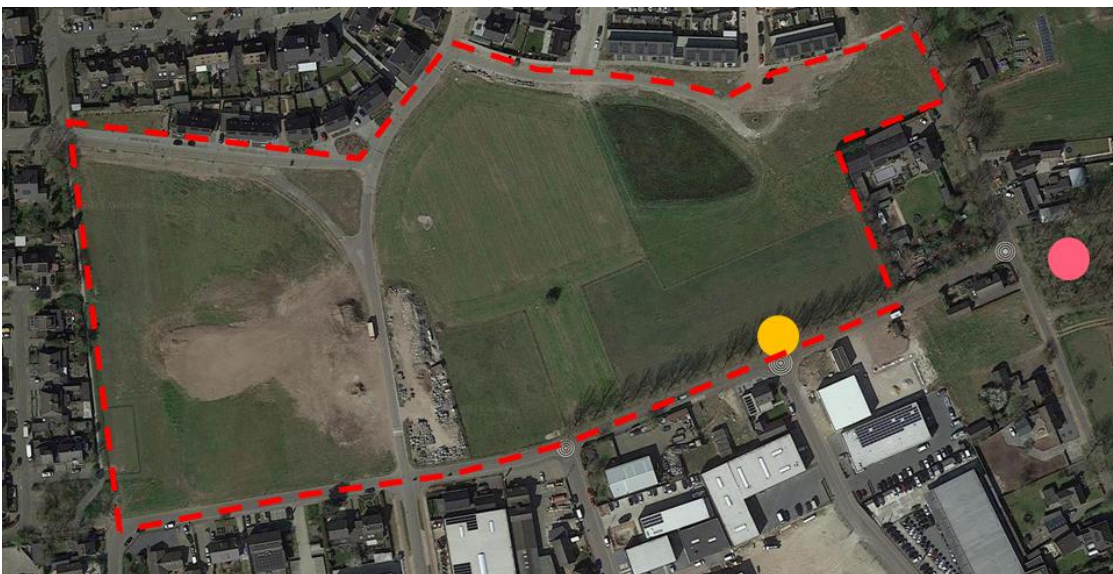
1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft de 4e en 5e fase van de woningbouwlocatie Pelgrimsche Hoeve uitgewerkt en is voornemens om daar binnenkort te starten met de bouw van woningen. Bij de QuickScan soortbescherming Pelgrimsche Hoeve (01-04-2021) zijn twee in gebruik zijnde nesten van de roek aangetroffen in een boom op de hoek van de Industriestraat en Handelsstraat (afbeelding 1). Deze roeken behoren tot de kolonie die zich in het bosje aan de Schotsstraat bevindt. Verschillende roeken zijn foeragerend waargenomen in de (voormalige) paardenwei in het plangebied. Middels voorgesteld onderzoek wordt nagegaan of het plangebied onderdeel uitmaakt van het functioneel leefgebied van de roeken(kolonie) en of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is.

Uit de eerder uitgevoerde QuickScan (idverde Advies, 2021) blijkt dat direct grenzend aan het plangebied waar gebouwd gaat worden een roekenkolonie zich bevindt. Doordat roeken in de broedperiode een kleine actieradius hebben, kan op voorhand niet worden uitgesloten dat de roeken de in de huidige situatie aanwezige weilanden gebruiken als (essentieel) foerageergebied.

Hierdoor is aanvullend onderzoek noodzakelijk naar de functionaliteit (foerageergebied) van het plangebied voor roeken.

Afbeelding 1.1. Het plangebied (rood omkaderd) en de aanwezige roekennesten (paarse en gele bol) (Bron: GoogleMaps).

1.2 Beschrijving van het plangebied en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied bevindt zich ten oosten van Nuland. Ten westen wordt het begrenst door de oudere bebouwing van Nuland. Ten noorden ligt een nieuwbouwwijk. Ten zuiden wordt het plangebied begrenst door industriegebied 'De Terp'. Tenslotte gaat het plangebied ten oosten over in landbouwgebied (zie afbeelding 1.1). Het plangebied vormt de volgende fase van de nieuwbouwwijk (afbeelding 1.2).

Het plangebied bestaat uit verschillende voormalige landbouwkavels. Het betreft onder andere een voormalig (vergraste) maisakker en een (voormalige) paardenwei, met algemene plantensoorten als paarse dovenetel, duizendblad, gestreepte witbol, kleine klaver, vroegeling en paardenbloem. Aan de oostkant bevindt zich een meer verruigde grasland met algemene plantensoorten als boerenwormkruid, ridderzuring, late guldenroede en jacobskruiskuid. Aan de Akkerpolei ligt een overstortvijver met flauwe oevers. Aan de rand staan riet en pitrus. In het westen van het plangebied liggen zandheuvelds en is een gedeelte van het gebied met zand opgehoogd. Midden in het open veld staat een solitaire vlier met aan de stam een houtstapel. Aan het oostelijk deel van de Industriestraat staat een rij populieren. Aan de Schotsheuvel staat een rij Amerikaanse eiken.

In het plangebied wordt het volgende deel van de nieuwbouwwijk Pelgrimsche Hoeve gerealiseerd.

Afbeelding 1.2 Uitwerkingsplan Pelgrimsche Hoeve

2. Werkwijze

In dit hoofdstuk is kort de werkwijze van dit aanvullende onderzoek toegelicht.

2.1 Doel

Het doel van het aanvullend onderzoek is het vaststellen van de functionaliteit van het plangebied als foerageergebied voor roeken die direct grenzend aan het plangebied broeden. Indien deze functionaliteit wordt aangetroffen in het te onderzoeken gebied dient dit aanvullende onderzoek als basis voor de ontheffing van de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast wordt de (mogelijke) impact van kap van bomen aan de Industriestraat op roekennesten nagegaan.

In deze rapportage van het aanvullend onderzoek is beschreven welke soorten onderzocht worden, de functionaliteit van het gebied voor deze soort(en) en de vervolgstappen om negatieve effecten te voorkomen (mitigatie).

2.2 Werkwijze roekenonderzoek

Uit de eerder uitgevoerde QuickScan is aanvullend onderzoek naar het foerageergebied van de roek in en rondom het plangebied aanbevolen. In de huidige situatie kunnen de weilanden in gebruik zijn als (essentieel) leefgebied voor de roek. Het functioneel leefgebied van de roek bestaat hoofdzakelijk uit vochtige, door melkvee begraasde en/of bemeste graslanden en op (net bewerkt) akkerland. Op deze percelen vindt de roek vrijwel het hele jaar ongewervelden, waaronder emelten (larve van de langpootmug). Vooral in het voorjaar en in het begin van de zomer is de behoefte aan deze terreinen zeer sterk, aangezien de jongen vrijwel geheel gevoed worden met dierlijk voedsel dat in de bodem wordt gevonden. Bouwland wordt vooral gebruikt als foerageerterrein na grondbewerkingen en in de nestjongenperiode, als veel gewassen ingezaaid worden en de voedselbehoefte van de oudervogels als gevolg van de vele voedselvluichten groot is.

Het roekenonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het Kennisdocument Roek van BIJ12 en de Sovontelrichtlijnen. Om de waarde van het plangebied als functioneel leefgebied (foerageergebied) te bepalen worden gedurende het broedseizoen en nestjongenfase 3 bezoeken aan het plangebied en de verdere omgeving gebracht. Tijdens de veldbezoeken worden de functionele elementen binnen het leefgebied van de roek in kaart gebracht. Het leefgebied van deze soort is, naast de verblijfplaatsen, eveneens beschermd. Hierbij wordt gekeken of het plangebied een dermate grote rol heeft binnen het functionele leefgebied van de roek, dat van essentieel leefgebied gesproken kan worden. Zo wordt er gekeken hoeveel exemplaren het plangebied gebruiken om te foerageren en eventueel gebruiken om nestmateriaal te vinden. Eveneens wordt tijdens de 3 bezoeken gericht het plangebied bekeken op zijn fysieke kenmerken. Tijdens het eerste bezoek wordt eveneens een telling van de nesten van de gehele roekenkolonie rondom het plangebied gedaan. Doordat de actieradius van de roek buiten het broedseizoen veel groter is en hierdoor het plangebied van minder groot belang is voor de roek zijn de 3 bezoeken gedurende de broedperiode van de roek afdoende om de functionaliteit als foerageergebied van de roek in kaart te brengen.

In de bouwplannen staat een nieuwe weg ingepland, waarvoor een aantal bomen uit de populierenlaan aan de Industriestraat gerooid moeten worden. De (mogelijke) impact hiervan op de roekennesten in deze bomenlaan worden ook in het onderzoek meegenomen. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van de uitgevoerde onderzoeken.

Tabel 2.1. Onderzoekperioden te onderzoeken soorten in overeenstemming met de soortenprotocollen

Datum	Tijd	Waarnemer	Weersomstandigheden	Type veldwerk
19/04/2021	12:00-13:15	M. Koster	Droog, bewolkt, 1 Bft en 11 graden	Foerageergebied roek
28/04/2021	09:00-10:15	L. Kooijman	Droog, half bewolkt, 2 Bft en 12 graden	Foerageergebied roek
11/06/2021	13:00-13:45	M. Koster	Droog, onbewolkt, 1 Bft en 21 graden	Foerageergebied roek

3. Onderzoeksresultaten

De basis voor de QuickScan wordt gevormd door gegevens over het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Onderstaand is eerst een algemene beschrijving van het plangebied gegeven. Daarna zijn per soortgroep de resultaten van het bronnen- en veldonderzoek beschreven.

3.1 Samenvatting QuickScan flora en fauna

Broedvogels

Directe grenzend aan het plangebied bevindt zich een roekenkolonie. Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het functioneel leefgebied voor deze roekenkolonie. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de functionaliteit van het plangebied voor deze roekenkolonie in kaart te brengen. De aanwezige ruigtes in het plangebied kan fungeren als broedlocatie voor algemene broedvogels als de spreeuw.

Vleermuizen

Op dit moment is nog niet duidelijk of de bomenrijen aan de rand van het plangebied gekapt worden. De grote populieren aan de Industriestaat vormen een goed ontwikkelde lijnstructuur. Samen met de bomen langs de Zandstraat en Rijksweg vormen zij de enige verbinding uit het dorp naar het oosten. Bij kap van de bomenrijen gaat een potentieel essentiële vliegroute voor vleermuizen verloren. Bij kap is nader onderzoek naar gebruik van de bomenrijen als vliegroute voor vleermuizen nodig.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied zijn geen sporen van grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Echter kan het plangebied daarentegen wel fungeren als foerageer- en migratiegebied voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren.

Amfibieën

De aanwezige beplanting met strooisellaag in het plangebied kan fungeren als land- en overwinteringsbiotoop voor algemeen voorkomende amfibieën.

3.2 Bevindingen Roekenonderzoek

Tijdens het onderzoek, bestaande uit 3 veldbezoeken in de broed- en nestjongenfase van de roek, blijkt het plangebied, door enkele roeken gebruikt te worden als foerageergebied.

Zo gebruikte tijdens het eerste veldbezoek (19 april) een exemplaar van één van de broedparen aan de Industriestraat het plangebied om te foerageren. Het overgrote deel van de broedparen van de kolonie foerageerden tussen de aanwezige koeien en rondom de voerkuil bij de boerderij aan Zandstraat 58 en Zandstraat 51. De weergegeven aantallen zijn een momentopname. Doordat de nodige foerageervluchten aanwezig waren is een gemiddelde genomen van het aantal waargenomen exemplaren. Dit heeft te maken met het feit dat gedurende de observaties van meerdere minuten de nodige voedselvluchten werden gemaakt, waarbij exemplaren vertrokken van de foerageergebieden en andere exemplaren arriveerden in het foerageergebied.

Tijdens het tweede veldbezoek (28 april) is waargenomen dat het plangebied door meerdere exemplaren in gebruik genomen werd als foerageergebied. Het gaat daarentegen, in verhouding met de aanwezige kolonie, nog steeds om lage aantallen (maximaal 4 exemplaren). De grootste activiteiten zijn ook tijdens dit veldbezoek waargenomen bij de graslanden en voerkuil van de eerdergenoemde boerderijen (zie bijlage 1-4).

Het laatste veldbezoek (11 juni) blijkt het plangebied niet meer in gebruik door de roeken. Het gras is erg hoog, waardoor het niet meer geschikt is als foerageergebied voor de roek. De hoge activiteiten zijn ook nu geclusterd bij de boerderijen aan Zandstraat 58 en Zandstraat 51 (zie bijlage 1-4).

Tijdens alle bezoeken is waargenomen dat de exemplaren zich niet in zuidelijke richting verplaatsten. Een enkel exemplaar vloog voorbij de boerderijen aan Zandstraat 58 en Zandstraat 51. Waar deze daadwerkelijk gingen foerageren, is onbekend aangezien het zicht door de bebouwing en aanwezige bomen werd ontnomen.

Tijdens het veldbezoek op 19 april zijn tevens het aantal nesten geteld. Het gaat hierbij om 3 nestlocaties. Drie nesten bevinden zich aan de Industriestraat en 47 nesten bevinden zich in de houtopstand aan de Schotsheuvel 4.

Afbeelding 3.1 Aangetroffen roekenkolonie

Afbeelding 3.2 Situering plangebied tijdens het veldbezoek op 19 april

Afbeelding 3.3 Situering plangebied tijdens het veldbezoek op 11 juni

Afbeelding 3.4 Aangetroffen foeragerende roeken tijdens het veldbezoek op 11 juni aan de Zandstraat (buiten plangebied)

4. Toetsing aan de wet natuurbescherming

Onderstaand is getoetst of de voorgenomen activiteit effect kan hebben op de onderzochte soortgroepen. Voor onderbouwing van andere soortgroepen wordt verwezen naar de QuickScan. Voor onderbouwing van de Wetsartikelen staat onderstaand een tekstkader met daarin de relevante wetsartikelen voor uw werkzaamheden.

4.1 Vogelrichtlijnsoorten (Artikel 3.1)

Overtreding op broedvogels wordt voorkomen door de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen (maart t/m augustus). Dit geldt zowel voor het plangebied als de voorbereidings- en bouwwerkzaamheden binnen een straal van 20 meter ter hoogte van de bestaande nesten aan de Industriestraat.

Indien dit niet mogelijk is, moet vlak voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een check plaatsvinden door een ecooloog. De situatie kan zich voordoen dat een broedvogel zich vestigt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. In dat geval moet direct contact worden opgenomen met een ecooloog, zodat bepaald kan worden op welke wijze zorgvuldig gehandeld moeten worden. De werkzaamheden kunnen dan wel worden uitgevoerd, mits het nest behouden blijft, zolang het bebroed wordt.

Wet natuurbescherming

Artikel 3.1

- 1 Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- 3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- 4 Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- 5 Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

5. Conclusie

In dit hoofdstuk zijn de conclusie en het advies opgenomen. Aangegeven is of sprake kan zijn van een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om overtreding te voorkomen, of dat aanvullend onderzoek en/of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Indien een ontheffing noodzakelijk is, wordt dit aangegeven.

Het essentiële foerageergebied voor de roekenkolonie aan de Industriestraat en Schotsheuvel bevindt zich niet in het plangebied, maar in de weilanden en voerkuil bij Zandstraat 58 en Zandstraat 51. Met de voorgenomen bouw en realisatie van de nieuwbouwwijk Pelgrimsche Hoeve gaat geen essentieel foerageergebied/leefgebied van de aanwezige roekenkolonie verloren.

Wel dient het plangebied buiten het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor gras- en ruitbroeders als putter, grasmus en graspieper. Daarnaast dienen de voorbereidings- en bouwwerkzaamheden binnen een straal van 20 meter ter hoogte van de bestaande nesten aan de Industriestraat opgestart te worden buiten de broedperiode van de roek.

Aan de hand van deze werkwijze worden verbodsartikelen binnen de Wet natuurbescherming dan ook niet overtreden.

6. Literatuurlijst

Geraadpleegde literatuur

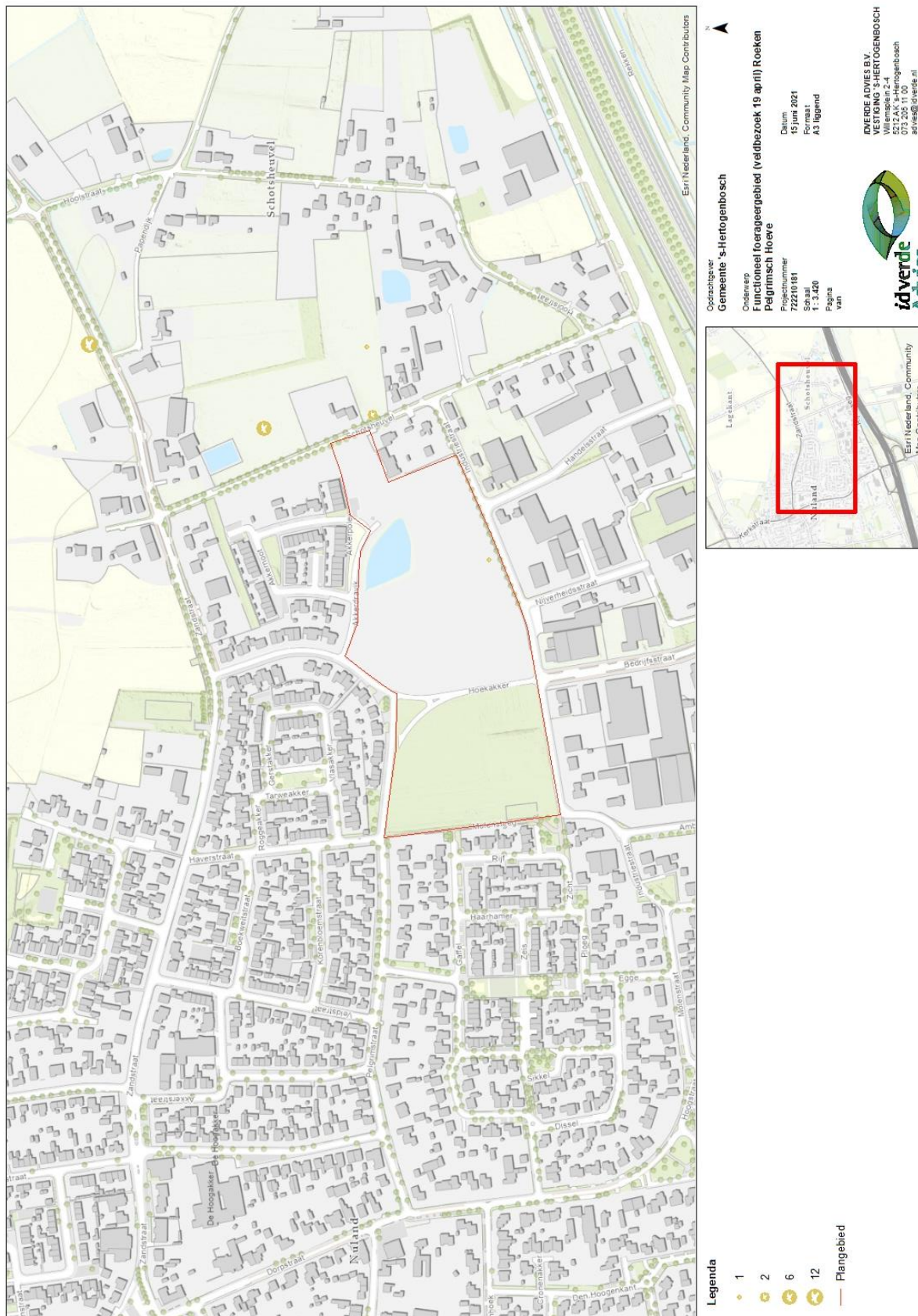
Bij12, Kennisdocument Roek versie 1.0, 2017.

Idverde advies, 2021, QuickScan soortbescherming Pelgrimsche Hoeve, Nuland

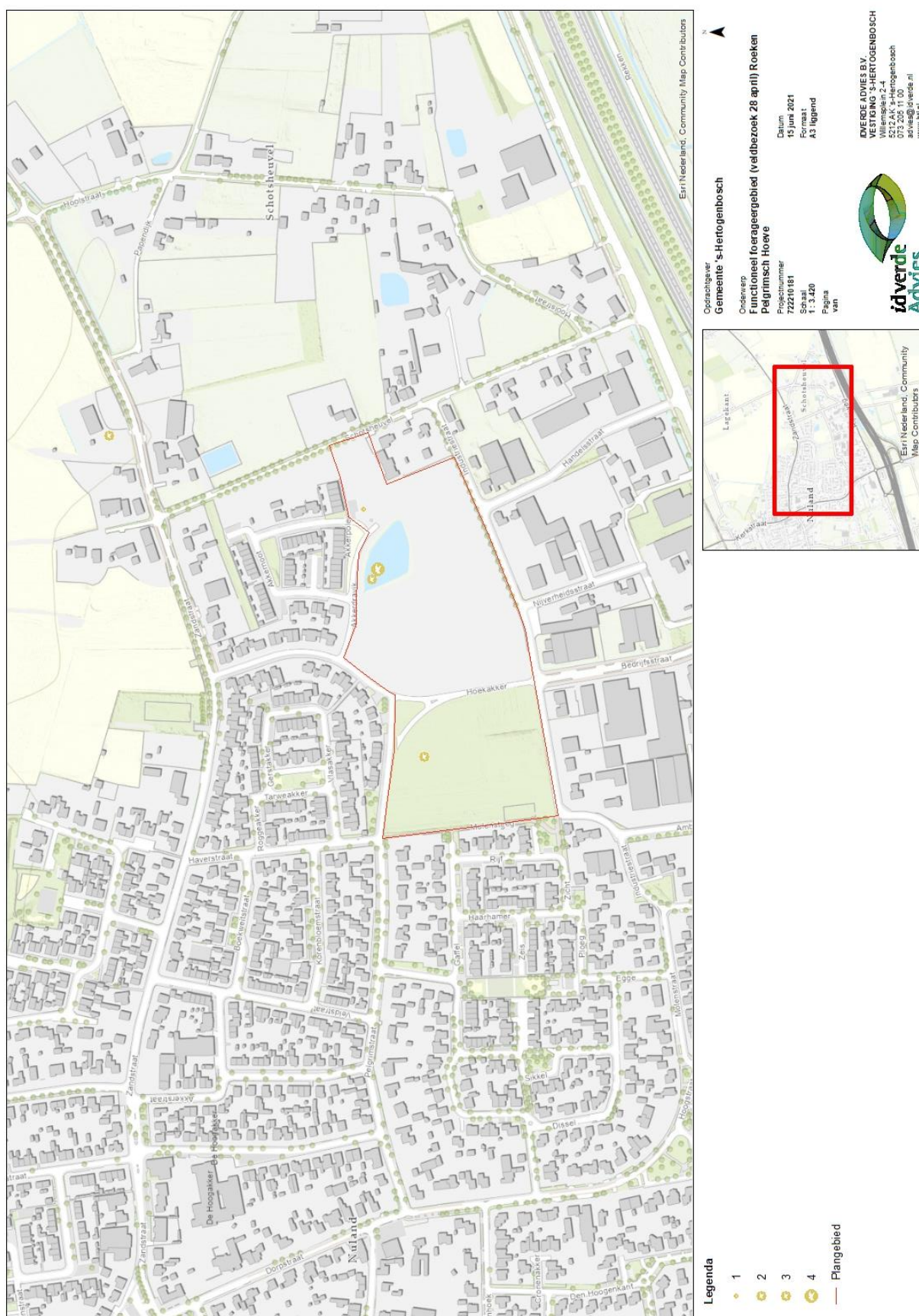
Telrichtlijnen Roek, Sovon, 2021

7. Bijlagen

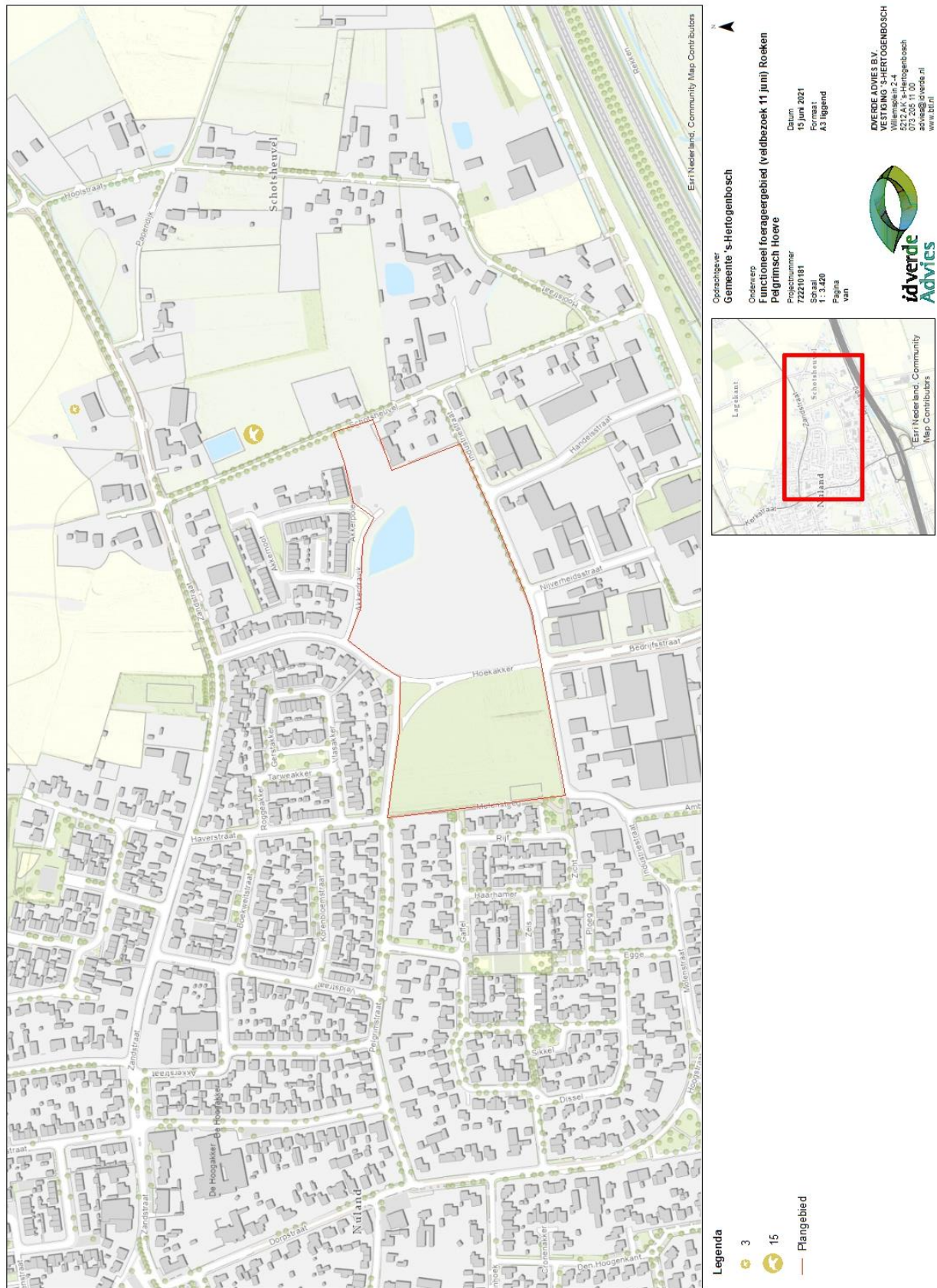
7.1.1 Bijlage 1: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek (19 april)

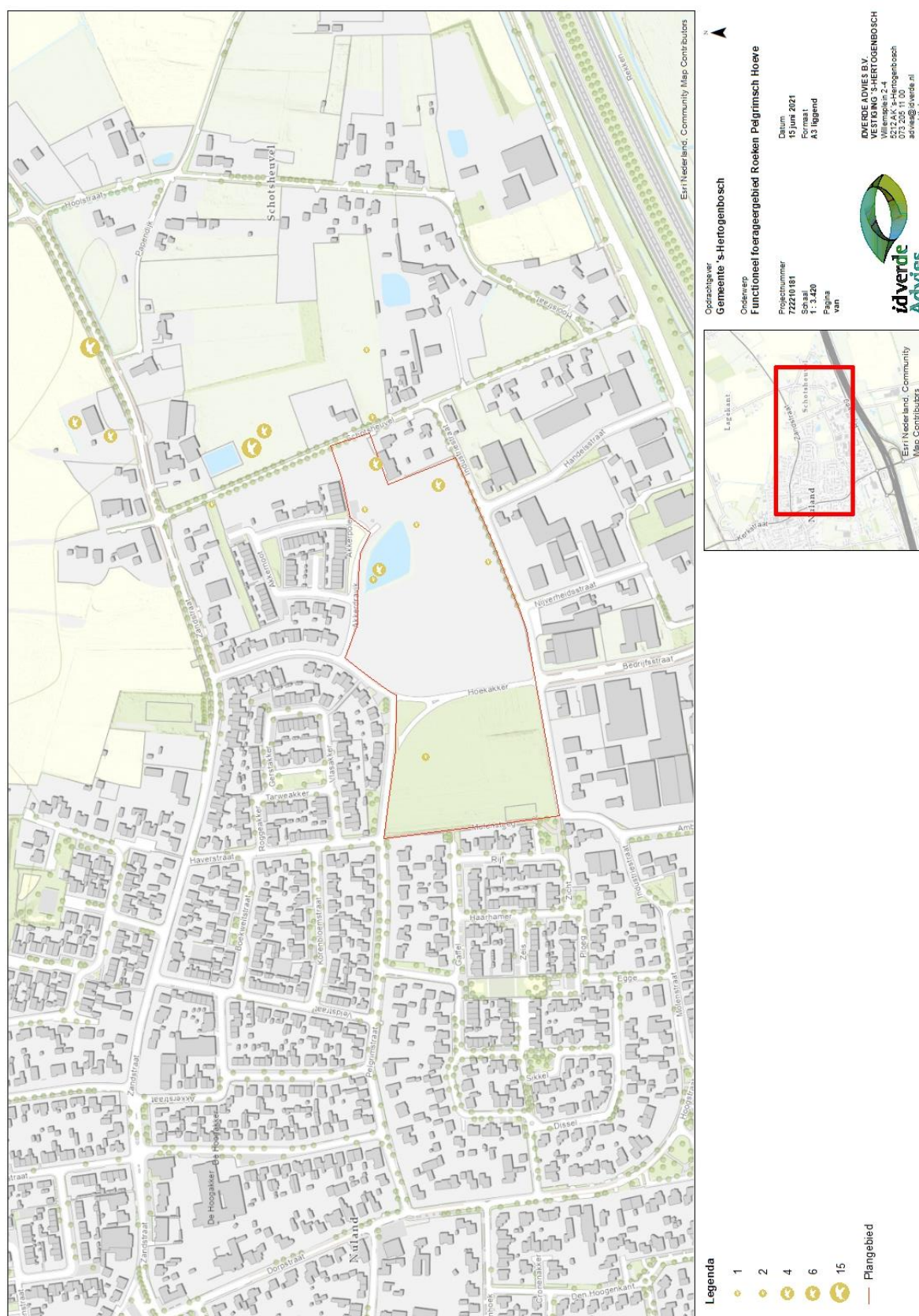
7.1.2 Bijlage 2: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek (28 april)

7.1.3 Bijlage 3: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek (11 juni)

7.1.4 Bijlage 4: Kaarten met aangetroffen functionaliteiten leefgebied roek

7.1.5 Bijlage 5: Kaarten met aangetroffen nesten roek

